СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 174. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 7-го червня 1944. No. 174. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, September 7, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЛЯН ДЕМОБІЛІЗАЦІЇ АРМІЇ ГОТОВИЙ НА ДЕНЬ ЗДАЧІ НІМЕЧЧИНИ

ВАШИНҐТОН. — Військова Комісія Палати Репрезентантів вислухала при замкнених дверях звіту воєнного департаменту про підготову плянів для демобілізації одного до двох мільонів вояків. Виконання плянів розпічнеться з днем здачі Німеччини. Програма департаменту війни така вдоволяюча, що військова комісія вважає за злишне переводити якийсь додатковий закон для демобілізації.

Хоч подробиці будуть щойно оголошені, то вже тепер звісно, що плян дає першенство при звільнюванню таким воякам, що найдовше служили заморем і таким, що мають родину на втриманню. Придумано для оцінки таких справ систему точок („пойнтів").

Після покінчення війни на західньому фронті деякі воєнні одиниці будуть перенесені до інших країв Европи, а деякі останутъ в Европі як окупаційна армія, як про це висловився ґен. Вилйем Ф. Тамкінс, начальник відділу для плянування.

ЦІЛКОВИТА РЕКОНВЕРЗІЯ РОЗПІЧНЕТЬСЯ З ХВИЛЕЮ ЗЛОМАННЯ НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Продукції, за одноголосною згодою представників армії, фльоти, Ради Робучої Сили та інших воєнних аґенцій, повідомила представників американського промислу, що вони будуть могли перемінити свої фабрики на мирову продукцію в якім небудь напрямі з хвилиною зломання Німеччини. Урядуючий голова Ради Воєнної Продукції Дж. А. Круґ заявив, що промисловці будуть могти працювати в любій їм ділянці продукції без ніякого обмеження. Він теж проголосив, що після поразки німців 4,000,000 американських робітників будуть звільнені з фабрик воєнної продукції упродовж трьох місяців.

ОСЕРЕДОК ЗЕМЛЕТРУСУ ПОТЕРПІВ МІЛІОНОВУ ШКОДУ.

НЮ ЙОРК. — Звіти, які наспіли до пресових бюр з розмірів вчорайшого землетрусу, виказують, що не було ніякої жертви в людях, а зате осередок землетрусу, канадійське промислове містечко Корнвал, в провінції Онтеріо, потерпіло шкоди на цілий мілон долярів. Зрештою землетрус був лише причиною побитих шиб, потовчення деяких кухонних начинь і перестраху багатьох людей.

ЩЕ ПОТРІБНО 200,000 РОБІТНИКІВ ДЛЯ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Хоч вже приготовано різні пляни для застановлення воєнної продукції, то положення на ринку праці не є вдоволяюче. Плян начального команданта аліянтських збройних сил, ґенерала Двайта Айзенгавера вимагає ще додаткових 200,000 робітників для виконання робіт у воєнній продукції. Це оприлюднив поновно голова Комісії Воєнної Робучої Сили Пол В. МекНат. Він повідомив обласних директорів комісії, що дуже потрібно робітників — мужчин у стейтах Нової Анґлії, Північного Атлянтику, Середнього Заходу, й Тихого океану. Робітників не можна легко перекинути з одного осередка до другого просто тому, що всюди відчувається недостачу робучих рук.

НЕ ЗА СУСПІЛЬНУ, А ЗА ГРОМАДЯНСЬКУ РІВНІСТЬ ДЛЯ НІҐЗІВ.

ЕВЕРҐРІН (Алабама). — Пані Еленор Рузвелт обвинувачує політичних противників в перекручуванню її слів та поглядів, коли вони говорять, що вона агітує за суспільне зрівняння ніґрів з білими. Про це написала вона у листі до пані Катерини Столворт, котра просила від пані Рузвелт вияснення в цій справі. У відповідь на її запит пані Рузвелт каже, що вона ніколи не домагалася соціяльної рівности. „Одначе в демократичнім устрою" — пише жінка президента — „ми не можемо відмовити 12 міліонам людей їх громадянських прав".

ХМАРА БИЗНЕСОВЦІВ ЗЛЕТІЛА ДО СТОЛИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Так, як з вибухом війни цілі сотки підприємців прибували до столиці, щоб дістати контракти на воєнну продукцію, так тепер тисячі директорів корпорацій в товаристві своїх бизнесових знавців прибувають сюди знову, щоб дістати дозвіл на переміну своїх підприємств на фабрики мирової продукції. Найбільше є директорів автомобілевих фабрик, літаків, залізничих та трамваєвих возів, текстильних виробів, хемічних продуктів і загалом таких предметів, які найбільше потрібні для домашнього вжитку, а яких виріб був припинений на півтретя року.

В сенаті розпочалася дебата над забезпекою світу

ВАШИНҐТОН. — З нагоди конференції Чотирьох Потуг в Домбартон Овкс для створення організації для забезпеки миру в світі, розпочалася вже в сенаті дебата над цими плянами. Як перед 25 роками сенат закидав президентови Вилсонови з нагоди його плянів про Лігу Націй, що Америка зрікається права суверенности, так тепер републиканець, сен. Гарлам Бушфілд із Савт Дакоти закинув президентови Рузвелтови, що він хоче присвоїти собі владу видавати війну і заключувати мир та „зробити себе абсолютним деспотом американського народу і справжнім диктатором цілого світу". — У відповіди сенатор Там Конолі, демократ з Тексасу, заявив, що американський делеґат у пропонованій раді нової ліги буде мати право заложити вето проти всякого вжиття сили проти напасника.

АМЕРИКА НЕ ГОДИТЬСЯ НА СВІТОВУ ПОЛІЦІЮ.

Підсекретар стейту Елвард Р. Стетиніюс виявив, що вчасі дискусії на конференції в Домбартон Овкс американські делеґати не згодилися на пропозицію Росії, щоб створити міжнародню поліцію для втримання миру ані не пристали на її плян покликання повітряної організації до забезпеки світу.

СЕНАТОР ПЕПЕР ДОМАГАЄТЬСЯ ПРАВА РАТИФІКАЦІЇ ДОГОВОРІВ ЦІЛИМ КОНҐРЕСОМ

САН ФРАНСИСКО. — Щоби недопустити до розбиття Обєднаних Держав і щоби уможливити Америці постійну участь у міжнародніх справах, сенатор Клод Пепер з Флориди вийшов перед зібранням Комонвелт Клобу з пропозицією, щоб додати поправку до американської конституції в такому напрямку, що міжнародні договори має одобрювати цілий конґрес Злучених Держав. В теперішній конституції застережене це право лише сенатови, коли він ратифікує договори більшістю двох третин голосів. Тому, що нема вже часу на переведення повної конституційної поправки, сенатор Пепер радить перевести наборзі додаток, щоб обі палати конґресу одобрювали звичайною більшістю голосів всякі зарядження звязані з уживттям повної військової сили Америки.

ВЕЛЕС ДОМАГАЄТЬСЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ПЛЯНІВ ЗАМИРЕННЯ

НЮ ЙОРК. — Сомнер Велес у черговій синдикованій статті домагається, щоб Три Потуги прилюдно оголосили хоч деякі постанови з конференцій в Тегерані та Каїрі в справі розвязки проблємів миру після поразки Німеччини. Це потрібно для підтримання довіря загалу до світового проводу, заявляє Велес.

Мирові чутки заперечені

ЛОНДОН. — У Британії наробила багацько галасу чутка, що Німеччина скапітулювала. Коли бельґійська радіова станція в Брукселі цючутку заперечила, це заперечення тільки її ще тим більше поширило. Аж найвища команда аліянтських експедиційних сил мусіла цю вістку дементувати, аби покласти край небажаним відгукам.

З Риму доносять, що в Ватикані йде жива мирова акція. В папи були на авдієнціях представники Румунії, Польщі й Словаччини, як також американський представник і німецький амбасадор. Папські нунції Бельґії й Голяндії вернулися на свої пости.

Ґазетярі стверджують, що в липні, вчас ґенеральського замаху на Гітлера, німці робили заходи довести до мира. Тепер з подібною місією виїхав до Лізбони Франц фон Папен, відомий німецький дипльомат, недавно відкликаний з Туреччини.

ПЕРЕМІНА КАБІНЕТУ В СЛОВАЧЧИНІ

ЛОНДОН. — Президент куклової словацької держави, д-р Йосиф Тісо, розвязав міністерський кабінет Белі Туки та передав створення нового кабінету свойому кревнякови Стефанови Тісови.

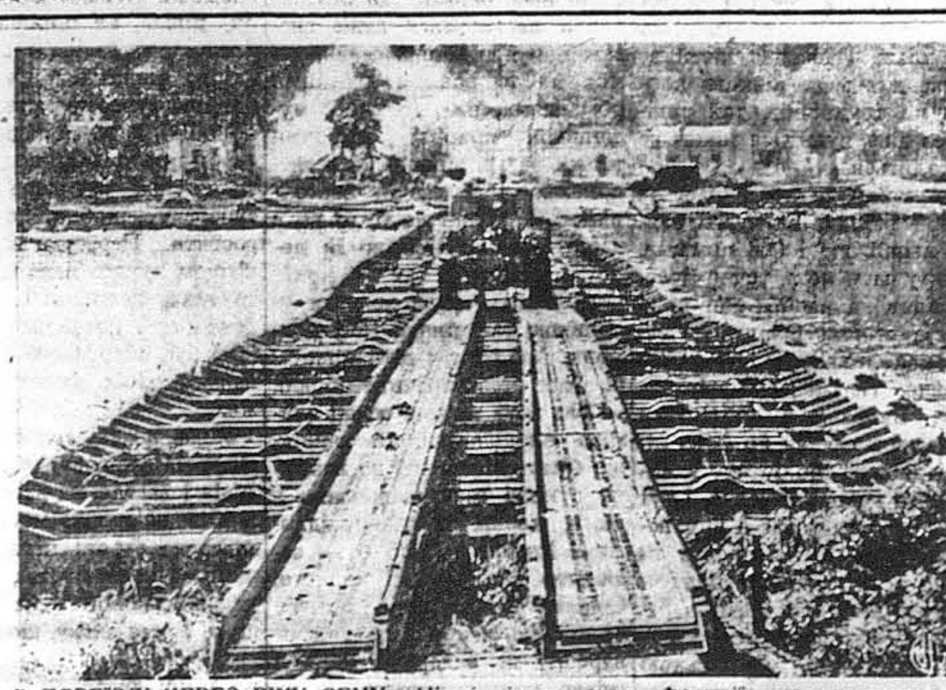
Німецька Новинкарська Служба, подаючи вістку про розвязання кабінету Туки, додала, що деякі міністри в тому кабінеті були зрадники Словаччини. Під цим видно розуміється, що вони хотіли привернення Чехословаччини, як за це завявся Словацький Національний Комітет, котрий хоче розвязання „незалежної словацької держави", а реституції чеськословацької держави.

Німецьке радіо подало при тому, що мадярський уряд постановив не робити мира з Аліянтами, але стояти до кінця при Німеччині.

ФІНЛЯНДІЯ ВЖЕ ВСТАНОВИЛА МИРОВУ ДЕЛЕҐАЦІЮ ДО МОСКВИ

ҐЕЛЬСІНКІ. — Фінська мирова делеґація до Москви вже готова до виїзду. На її чолі стоїть премієр Анті Гакцель. Вона мала виїхати до Москви у середу.

Фінці сподіваються від Москви твердих умовин. Тому деякі фінці ще далі стоять за те, або Фінляндія воювала по німецькім боці до кінця.

В ПЕРЕЇЗДІ ЧЕРЕЗ РІКУ СЕНУ. Німці, відступаючи з Франції, всюди, нищили все, що попадало в їх руки. Ось так і знищили мости над Сеною. Та це не спинило скорого ходу аліянтської офензиви. На образку бачимо в поспіху збудований військовими інжинірами понтоновий міст, через який везуть уже воєнне приладдя, потрібне армії, що вже станула на границях Німеччини.

НІМЕЦЬКИЙ СПРОТИВ ПОСИЛЮЄТЬСЯ ПРИ ГРАНИЦІ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Три аліянтські армії націлюються до удару на Лінію Зиґфрида. Тому аліянтські бомбовики били по головних німецьких комунікаційних узлах, через котрі німці мусять посилати війська на Лінію. Аліянтські війська поспішаються почати цей напад чимскорше, аби не дати німцям обсадити сильніше Зиґфрідову Лінію. З тої самої причини, чим ближче аліянтські війська підходять до Лінії, тим сильніший спротив натрафляють збоку німців.

Перша й Третя Американська та Друга Британська армії насуваються на Німеччину. Покищо одначе головна команда дає про них тільки дуже обмежені інформації. Не потверджує вона навіть вістки про захоплення перших міст на німецькій території, а саме Аахена й Сарбрікена. Покищо можна ствердити з певністю хіба те, що аліянтські армії зміряють у напрямі цих міст.

ЖИВА АКЦІЯ ЛЕТУНСТВА.

На Карлсруге вдарила в суботу гармада британських літаків, а зараз по тім днем американські бомбовики. Рівночасно більше як 750 бомбовиків било по Людвіґсгафені й Стутґарті. Німецькі літаки зовсім не ставили опору.

Аліянтські літаки з Італії били по окрузі Будапешту й по німецьких позиціях у північній Італії.

АМЕРИКАНСЬКИЙ І ФРАНЦУЗЬКИЙ ПОСТУП ДОЛИНОЮ САОНИ.

РИМ. — Французькі й американські війська в південній Франції продовжували свій поступ долиною ріки Саони, не стрічаючи по дорозі майже ніякого опору збоку німців, котрі видно женуть на зломану голову до границі. Французи дійшли до міста Ле Віляр, коло Турні, а американці досягли міста Макону.

Про величину німецького розгрому в південній Франції свідчить факт, що аліянтські війська забрали там досі в неволю 65,000 німецьких вояків.

РОЗБИЛИ НІМЕЦЬКИЙ ПРОТИНАСТУП В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Канадійська Восьма Армія завдала німецькій оборонній лінії на північ від Арна поважний удар коло міста Ріміні, де німці пробували розбити аліянтські позиції за рікою Конкою. Канадійці вистелили побоєвище німецькими розбитими повзами й тисячами німецьких трупів.

Поважніший бій розвинувся теж на східному секторі цього фронту, де польські й гіндуські вояки наступали при допомозі гармат з аліянтських воєнних кораблів на Адріятику. Всі горби, що домінують над дорогою з Люкки до Пістої й Фльоренції, находяться в аліянтських руках.

РОСІЯ ОБЯВЛЯЄ ВІЙНУ БОЛҐАРІЇ.

МОСКВА. — У вівторок вечором совєтський уряд обявив війну Болґарії.

У цій заяві совєтський уряд каже, що Болґарія властиво вже веде війну проти Росії понад три роки. Совєтський союз оправдував це важким положенням малої держави супроти німецької потуги. Коли одначе ця потуга заломалася, коли Німеччина понесла важкі втрати в Совєтському Союзі, Італії, Франції, коли її покинули Румунія й Фінляндія, тоді Болґарія не має вже більше цього оправдання. Совєтська заява закидає Болґарії, що вона далі воює проти Союзу, рятує відступаючих з Балкану німців та дає їм бази для дальшого спротиву. Зогляду на ці факти Совєтський Союз уважає, що Болґарія не була заставлена більшою силою вести пронімецьку політику, але таку політику вела добровільно.

Совєтський уряд повідомив про це виповідження війни представників держав Америки й Британії, котрі ведуть проти Болґарії війну вже від якогось часу. Виповідження війни Болґарії Росією вважають важною подією зогляду на Балкан. Передусім воно приспішить совєтську допомогу Тітові й зробить натиск на нерішучу Туреччину.

ВЕЛИКИЙ ПРОРИВ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ НА ПІВНІЧ ВІД ВАРШАВИ.

ЛОНДОН. — Червона армія доконала першого більшого прориву в німецьких лініях на північ від Варшави. Вона посунулася поважно вперед через сильні фортифікації й проти сильного опору німецьких військ.

У Румунії червона армія заняла місто Крайову, що лежить 52 милі від границі Юґославії.

БРИТІЙЦІ АТАКУЮТЬ „ТІРПІЦА".

ЛОНДОН. — Британські морські сили знову доконали поважного повітряного атаку на німецький воєнний корабель „Тірпіц", що тепер стоїть бездільно в північній Норвеґії. У бою, що вивязався при тій нагоді, британці затопили або ушкодили німцям 19 кораблів. Бій тривав кілька днів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. ... 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Приходить день обрахунку

Кілька днів тому подав німецький радіовий воєнний коментатор генерал Дітмар зовсім відкриту аналізу мілітарної ситуації Німеччини. Признавши між стрічками виразно, що вона безвихідна, цей речник начальної німецької військової команди подав немовби причину, чому німці, переконані про свою прогру, ще далі воюють. Казав він, що німці мусять далі воювати, аби зломати постанову Аліянтів знищити німців. Думають німці цього доконати довжезною війною; виходило би зо слів генерала, що німці рахують на те, що як аліянтським воякам прийдеться довго воювати, їм зчасом відхочеться всего й їх команданти будуть мусіти пристати на лагідніші умовини для Німеччини.

Зо слів генерала виходило би, що головним противником лагідного замирення з Німеччиною є аліянтські війська. В цьому одначе німці роблять свою чергову помилку. Найзавзятішим і найбільше непримирним ворогом Німеччини є нині певно не аліянтські вояки, а народи тих країв, що їх німці окупували підчас цеї війни й в них по звірськи обходилися. Народи Чехословаччини памятають на Лідіце. Голяндці тямлять на Ротердам. Поляки певно не забудуть Майданку.

Про їх почування вимовно свідчить проповідь, її виголосив у Парижу один католицький священик у минулу неділю.

„За одну річ нам не вільно тепер забувати", говорив проповідник, як доносить дослівно „Ню Йорк Таймс", „а саме, що ця війна ще не скінчена. Тут не досить добитися перемоги. Це ми бачили в 1918. році. Що нам остається, то вбити кожного німця . . . Це часто так трапляється, що як війну виграно й перемогу запевнено, наш мозок помякне. Молімся до Бога, аби нам дав силу й відвагу йти аж до кінця. Кожна куля має вбити одного „боша" (шваба), кожна бомба має найти свою ціль. Не можна нам робити різниці між вояками й цивільними, ні робити різницю між мужчинами, жінками й дітьми, бо ми говоримо про проклятий народ. . . Як скінчиться нищення, тоді можуть собі прийти правничі уми, як собі хочуть, та завести інтернаціональну організацію, яка може принесе якусь користь, не знаю, але щодо мене, то німці, які тоді вже будуть неживі, вже більше не зможуть воювати ні множитися". Можливо, що при тих словах він пригадав собі на зовсім інші слова з проводу його церкви, бо він додав: „Я знаю, що промовляючи в цей спосіб, я держуся духа Біблії". І він закінчив свою проповідь молитвою, аби Бог виконав супроти німців свою строгість і зіслав страшніші кари, як десять єгипетських язв, на ворогів, котрих він у молитві назвав „свинськими бошами".

Ледво чи можна припустити, щоб того роду пороли остаточно переважили в вирішуванню долі переможених, але ніде правди діти, що всі ті, що будуть заступатися за більше людяне трактування німців, будуть мусіли звести немалу боротьбу з того роду духом пімсти, що певно кермує серцями всіх жертв німецьких звірств.

Не лаяти, а доказувати

Вилієм Булит, бувший американський амбасадор до Совєтів і Франції, котрого довгий час вважали за великого совєтофіла, та який свого часу удостоївся не одної похвали збоку Совєтів, зістав тепер злаяний совєтською „Правдою" в такий гострий спосіб, як це рідко буває, коли іде про американця такого покрою як Булит. Офіційний орган комуністичної партії називав Булита просто „збанкротованим шпигом", що поставив „усю свою ставку на Гітлера", та що „явно виявляв свої симпатії для Гітлера", працюючи в користь Берліна.

Очевидно, що колиб тут розходилось про когось іншого, а не про бувшого американського амбасадора, то для тих, що визнаються на совєтських методах воювання з противниками, такі закиди „Правди" були би звичайною щоденною справою. Коли іде, наприклад, про українців, що не хочуть визнати кремлівського диктату над Україною, то всі вони в очах червоної пропаганди „гітлерівські слуги". Та це така річ, до якої всі ми звикли. Та інша справа з таким американцем як Булит, бувшим амбасадором та ще таким, що добровільно зголосився до французького легіону, щоби боротись за визволення Франції, коли його не принято в американські військові ряди, як віком застарого.

Свого часу ми критично приймали загальникові одушевлення Булита Совєтами, як він торував шляхи тісним американсько-совєтським взаєминам. І не будемо приймати як точні подані ним в американськім журналі „Лайф" факти, за які його лає московська „Правда". Припускаємо, що може бути, наприклад, в контрольованім Совєтами Польськім Національнім Комітеті Визволення девять комуністів у проводі, як пише Булит, а може є тільки три, як подає „Правда". Але хто нині може відрізнити комуністів від комунізуючих? Тіж останні ще гірші від комуністів, бо ніби як не-комуністи тільки баламутять громадську опінію. Але хай би було так, як подала „Правда". То чи не важністю є те, що тим польським Комітетом керує Москва? Ось це є головне і рішальне, коли хто не хоче бавитись цифрами, а шукає правди і тої сили, яка керує і диктує. А саме тут іде про силу, що керує, і диктує Европі, а властиво про ту, що то по війні буде керувати Европою і її диктувати. Булит написав в „Лайф", що в Італії, чи в Римі, думають, що як з Европи заберуться американські та британські війська, роздавивши Гітлера і націзм, то европейські народи будуть виставлені на ласку Совєтів. Пише, що Совєти будуть панами над многими краями і державами, включно з такими як Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Болгарія, Угорщина, Чехословаччина, а евентуально навіть і Німеччина.

Та чи треба аж Булита і бути в Римі, щоб так думати? Чи є який політик на світі, щоби такого міг не передбачувати і познак цього не видіти вже тепер?

Певно, що слова Кремлю ось таких совєтських задум не виявляють. Певно, що совєтська пропаганда з обуренням відкидає того роду заміри Совєтів. Певно, що совєтські газети лають кожного „гітлерівцем", що щось таке підносить. Але чи доволі самих совєтських слів і совєтської лайки, щоб думаючих людей переконати?

Росію треба судити по ділах, а не по словах, чи вона думає кого „визволяти", чи „підбивати". Саме на ту тему подає канадійський „Український Голос" ось таке цікаве спостереження:

„В часах цариці Катерини Великої, один з її співробітників, спроваджених з Німеччини, Гергард Фрідріх Мілер, професор історії та член Академії Наук в Петербурзі, виробляючи для цариці пляни завойовання Китаю, писав про потребу притягнення монгольських князів до добровільного приняття російського підданства. В тій ціли він радив приготовити в Москві і розіслати по всіх монгольських улусах (таборах) маніфести в монгольській мові. В маніфестах він радив вистерігатись слів про приняття російського підданства, не натякаючи на якісь податки, а тільки кликати монголів до оборони перед китайськими насильствами, до пімсти за кривди, зазнані від народу, повного гордости і жадоби панування, обіцяти їм повну волю під умовою, що вони зеднаються з російськими військами для боротьби зо спільним ворогом і будуть російському військові достарчати надмір своєї худоби по гідній ціні".

Ось ті слова Мілера, це „так, як би тільки вчера і не для Катерини, а для Сталіна написані" — заключає газета. І цілком слушно й справедливо.

Тому теж, якщо Булит передає, що в Европі, чи там в Італії, люди, з якими він говорив, побоюються, що по тій війні може таке статись, що „Европа буде закріпощена Москвою замісць Берліном", то це треба Москві опрокидати не лайкою і залякуванням когось, що він „служить Берлінови", а фактами, поведінкою з чужими народами і державами, а в першу чергу з своїми власними народами. Як довго ось таких дійсних доказів свободолюбні люди не побачать, так довго будуть підозрівати Совєти, що вони не тільки думають далі не давати свобід своїм підданим, але ще й вбивати свободи в інших краях, втягаючи їх силою в орбіту своїх впливів.

Микола Чубатий.

НОВА ПОЛІТИЧНА СИЛА В АМЕРИЦІ

Двопартійна система Америки.

У внутрішньому житті Америки істнують віддавна дві політичні партії — Демократична та Републиканська. Правда побіч тих двох партій істнує ще партія праці, нині ще й нова ліберальна партія, одначе це малі політичні гурти без поважнішого значіння. Правдивою силою є дві великі партії, демократів та републиканів.

Двопартійна система в політичному житті є характеристична для обидвох англьосаських демократій — для Америки та Англії. В Англії вже від кінця 17-го століття, коли то по поваленні династії Стюартів прийшов на престол князь Вільгельм Оранський, політичний провід країни перейшов в руки двох партій — Вігів та Торіїв. З ними розпочав своє життя парляментарний порядок в Англії й ці дві партії на переміну діставали владу Англії в свої руки. Пізніше ці партії перезвалися більше новочасними назвами, консерватистів та лібералів, одначе двопартійна система була вратована навіть тоді, коли в нових часах повстала третя партія праці, себто соціялістична партія. Змінилося лише остільки, що ліберальну партію заступила партія праці і надалі знов є поважні дві партії — консерватисти та партія праці.

В Америці вже по горожанській війні від часів Авраама Линколна теж усталилася двопартійна система і вона утрималась досі. Двопартійну систему вважають в країнах англьосаської демократії за найздоровшу. Поперше, вона усуває навіть можливість внутрішного хаосу, як це є в державах з многими партіями (Франція, Чехія, Польща перед 1926). При множестві партій немає групи, що відповілаб за добро держави, бо може так бути, що ніяка з них не має більшости в парляменті. Тоді уряд виходить з кількох партій, з яких ніяка невідповідальна за керму державою. Подруге істнування двопартійної системи витворює здорову опозицію, поконаної при виборах партії. Її обовязком є давати творчу критику тої партії, що в той час є при владі.

Двопартійну систему вважають в Америці великою цінністю американської демократії й дуже нерадо дивляться на повставання якогось нового політичного угрупування, що моглоб традиційний звичай двопартійности здорової англьосаської демократії завалити.

В американському політичному житті істнує від кільканацять літ ще третя партія — Американська Партія Праці, одначе вона не могла якось врости в громадянство Америки та стати конкурентом для тамтих двох партій, хоч дійсно багато було що робити соціялістам в такій зіндустріялізованій країні, якою є Америка. Американська Партія Праці в останних часах це була радше партія теоретиків соціялізму, ніж практиків.

Одначе на весні 1944 ця партія ожила. Рівночасно з розвязанням комуністичної партії в Америці прийшло до того, що цю партію опанували комунізуючі та комуністи. Одним із провідників того мирного пучу в лоні американської партії праці став відомий нюйорський конгресмен, Віто Маркантоніо та юнійний провідник Сидней Гилмен, / віцепрезидент сильної робітничої організації Конґресу Індустріяльних Організацій з членством біля пять міліонів.

Так покольорована Американська Партія Праці мусить шукати тепер поміж робітництвом членів та на себе звернути якось увагу серед робітництва.

Політична акція Сиднея Гилмена.

Річ природна, що нових членів моглаб Американська Партія Праці найлекше дістати серед членів юнійної організації Сиднея Гилмена. Почервонілій Американській Партії Праці йде ще й про вибір кількох чи навіть кільканацять конгресменів, що може й в майбутності моглиб стати парляментарною опорою для партії, опанованої конгресменом Вітом Маркантонію, мало не явним комуністом.

Сидней Гилмен, як один із тих, що опанували партію на своїм юнійнім терені, поспішив їй з помічю. Головний Уряд Конґресу Індустріяльних Організацій постановив покликати до життя Комітет Політичної Акції, що мав би при найближчих виборах подбати про вибір конгресменів, симпатичних для „робітничого руху", а надалі солідарних прихильників з акцією Маркантонія та Гилмена. Теоретично говориться, що вони можуть бути членами демократичної чи републиканської партії, але надалі Гилмен чинний серед демократів.

Свою політичну акцію розгорнув Сидней Гилмен на терені демократичної партії з нагоди її номінаційної конвенції в Шикаго, де він був поважним чинником в неодній справі, на велике згіршення многих консервативних демократів.

Нині Сидней Гилмен ще демократ, а навіть ніби завзятий прихильник демократичного президента та демократичних кандидатів на конгресменів. Чи незадовго вибрані конгресмени явно не вступлять в його партію, невідомо.

Та одно певне, що Америка переходить саме тепер внутрішну кризу свого політичного життя. Нині найважніша річ, що робітник зорганізований в юнію може стратити політичну свободу рухів, яку доси посідав. Юнія з політичними аспіраціями має змогу різними способами найбільше чулої, матеріяльної натури приневолити його йти за політичною юнією, пропонованою юнією. Досі юнії трималися здалека від чинної політики. Кожен член якоїнебудь юнійної організації міг свобідно голосувати на демократа чи републиканця. Тепер морально він зобовязаний слухати свого проводу, що диктує йому, як він має поступати та на кого голосувати.

В Америці зачинається подібний соціяльно-політичний процес, який вже здавна є в Европі. Там робітництво зорганізоване в юнії явно та славно попирає соціялістичну партію грішми та виборами. Іншими словами там юнії є підпорою політичних робітничих партій. Таке саме зачинається в Америці.

Реакція американського політичного світа.

На таке нове явище на американському політичному терені громадянство зареагувало через свою пресу доволі сильно. Сидней Гилмена покликали до конгресу перед окрему конгресову комісію на переслухання чи своєю політичною акцією, що використовує фонди Конгресу Індустріяльних Організацій, він не нарушив закону про корупційні практики при виборах до федеральних та стейтових урядів та представництв.

Ось так ми є свідками нового явища на терені Америки, що робітничі юнії стають політичним чинником цего краю. Досі робітник належав до юнії, платив вкладку, за що домагався оборони своїх матеріяльних інтересів, одначе в справі політики він був демократом або републиканцем, це була його справа. Та тепер, як бачимо з акції Гилмена, зачинається інакша фаза. Тому це дуже важне, як тепер робітництво зареагує на цей крок головної ради Конгресу Індустріяльних Організацій. Найближчі вибори дадуть змогу зорієнтуватись у цій справі.

ОЛ. ЛУГОВИЙ.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильогії „Огнем і Кровю".

43)

Марія Олександрівна непокоїлася довгою мовчанкою Паволоцького, у листах запитувала, що з ним. Присилала листи у формі щоденника. Описувала події у родині і близьких. Всі листи запізнені, мабуть довго пролежали у военній цензурі. В тих листах Марія Олександровна між іншим писала:

— Може й не належалоб непокоїти тебе своїми турботами, — на тому фронті ти і так не маєш спокою... Олег наш став дуже пустий, гірко каюся, чому не відпровадила його до гімназії; бувби там в інтернаті під доглядом наставників, то може і вчивсяб ліпше і не було би того, що сталося. На днях мусіла відпровадити його на Білорусь до дядька Михайла. З ним поїхав і старий Охрим. Там у монастирській тишині хлопець трохи зміниться, та й дядька він любить і шанує може більше навіть чим тата і маму. — Непокоюся лиш, щоб келейникови не вчинив якого збитка. Та буду описувати послідовно.

„Після твойого відїзду життя пішло в нас сіре і одноманітне. З сусідами майже не зустрічаюся і не їзджу до них, хіба хто загостить до нас. Часто навідується лише Наталка з донечкою. Дівчатка сприятелювалися мов рідні сестри; воно і не диво, в один день обі родилися і обі Олі. Олег поводиться з ними трохи згорда, вже вважає себе не хлопчаком, але дорослим молодим чоловіком... Треба бачити, з якою поважною міною він пояснював дівчатам про прикмети тієї чи іншої рослини. Професорови на катедрі далеко ще до такої поваги... До школи їхати не забажав, то учила дітей сама, — репетиторки не могла найти, а учителя не хочу наймати з причин, котрі ти зрозумієш. Навчання дітей не уявляє для мене ніякого клопоту чи труднощів, тай сидіти без діла, нудитися також не приходиться.

„Звичайно по обіді Олег за дві-три години вичував завдані лекції, ще і Олі помагав, а решту часу, поки тепло було, проводив на пасіці, або колоріки із старим Охримом. Колиж похолодніло, кинувся до читання. Не перешкоджувала йому. Вибрала з бібліотеки всю літературу не по його літам і віддала бібліотеку в його повне розпорядження. І тут то й почалися у нас з ним непорозуміння. Олег досить основно перестудіював Шевченка і, як наслідок того, перенявся симпатіями до селян. Став цікавитись українською історією, став приклонником козацької минувшини... На нещастя, якось у неділю в перших днях жовтня, зайшла до нас попадя з доньками. Візита ця хоч мене і не тішила, та всеж мусіла чемно гостей приняти. Завязалася розмова. Попадя натяками осуджувала „хлопоманство" малоросійської аристократії тай безтактовно висловлювалася дуже зневажливо про наших селян, немов би то вони є низькими обманцями, вже по своїй мужицькій природі здібними тільки на злі вчинки. Мене неприємно вразила ця зарозумілість і, колиб це було не в нашому домі, я далаб їй добру нотацію, а так — прийшлося збути невдоволення усмішкою та змінити тему розмови. Але було й Олі присутні. Олег став перечити попаді, — раз вона вважає селян якимись злочинцями, то, найліпше було би для неї не входити в ніякі взаємовідносини з ними, колиж ті взаємовідносини існують, стало бути селянство дає для неї користи. Суперечив з початку поважно і спокійно, немов дорослий, та нарешті не видержав тону й гнівно спитав попадю, — як вона може посуджувати тих, серед кого живе сама і кормиться їхнім хлібом; натякнув, що й піп походить же з мужиків; тож немає що погорджувати своєю клясою. А вкінці неввічливо запропонував пошукати собі місця серед таких людей, котрі булиб їй до вподоби. Попадя надувши губи, пішла, не обійшлося без колючок і по моїй адресі за „гарно вихованого" сина. Добре, що суперечка сталася вже по обіді, а то попадя рознесла би по сусідах, що я підмовила сина навмисне завести суперечку, щоб обідом не погостити... Пересуди наших повітових кумась мене не болять, та всеж неприємно... Хлопця довелося посварити трохи, щоб був обережний з виявлюванням своїх думок при чужих.

У нас, знаєш, тепер ідуть нагінки на українофілів, австрофілів і взагалі на всіх „філів", виключаючи хіба москвофілів; заведена строга цензура. (До речи, на твоїх листах є печатка військової цензури, але щось немає знаку, щоби листи вже раз розпечатувалися. Може і мої листи до тебе перевіряються? — Тож і виявляти свої симпатії навіть дітям трохи небезпечно. Олег розплакався, прирік це показуватись більше ніяким гостям і на очи, коли правда тих гостей коле. Вчитися почав щепильніше, та це довго не тривало. Не пройшло і двох тижнів, як він знову підстроїв мені вибрик, що закінчився його подорожжю до дідя. Сама з ним не могла нічого вдіяти.

„Олег завважив, де я ховала вибрані книжки і крадьком прочитав не тільки всі ті дурні романи, але й Дарвина, Реклю, та Фореля. Не знаю, як він порозумів їхній зміст, досить того, що він став уникати мене, немов би соромився. Сам звірився мені у всім. Не гаючись, я написала до дядька Михайла, просила приїхати хоч на короткий час. Він порадив прислати хлопця до нього. Пише, що старий вже і почувається немічним для дальших подорожей залізницею. А до того мусів би взяти хоч одного чи двох із свойого окруження, пішлиб урядові візити, церемонії, яких він не може терпіти... Охрим охоче погодився супроваджати Олега і догладати його там у монастирі, бо й сам цікавиться життям черців і хоче його докладно розпізнати. (Д. буде).

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ЯК НАУКОВЕЦЬ

Війна приневолила федеральний уряд переняти на себе багато такої праці, яку вели досі приватні наукові інститути. Це зроблено з цією метою, щоб примінити найновіші винаходи для потреб війни. Але, як після війни настануть інші відносини, уряд не буде потребувати дальше закривати винаходів та удосконалень, навпаки, буде мусів передати їх на вжиток всього населення.

У Вашингтоні існує федеральне „Бюро оф Стандардс" (Бюро Взірців), яке втримує в евіденції всі винаходи від 43 літ. На воєнний час воно стало осередком, в якім удосконалюються нові винаходи і розвиваються нові. Праця йде під строгою контролею держави, але приватні підприємства стараються дістати дозвіл на втримування там своїх науковців, щоб після війни приноровити ці винаходи для себе. Деякі нові винаходи вже на стільки приноровлено для загальних потреб, що вони перестали бути воєнною тайною і тому влада випустила їх уже спід своєї строгої контролі. Вслід за тим ці винаходи найдуть застосування в приватнім ужитку вже в недалекій будуччині і тому варт про них згадати вже тепер. Хоч назви нових винаходів вимагають деякого знання природничих наук, то всетаки пересічний інтелігентний чоловік дасть собі раду з новими назвами та зрозуміє їх придатність. Маючи це на оці подаємо понижче цілу низку таких винаходів для наших читачів в переконанню, що вони у свій час зможуть ними покористуватися при різних нагодах.

[illegible] ринок теч, яка запобігає звісному „пчиханню" чи там стрілянню ґазоліни в автомобілях, в тенках, в троках. Другим винаходом є довговічна електрична батерія, далеко триваліша від теперішних батерій, уживаних в автах. Третім продуктом є емалія, яка ніколи не тріскає. Її вживають замісць сталі, яка не дасться сплямити при випусканню диму із спаленої ґазоліни в літаках. Ця полива дасться ужити в банях та ринках з таким наслідком, що її не можна ні стовчи, ні порисувати. Її можна розіґріти до грани, а потім нагло занурити в холодну воду і вона не потріскає. Крім згаданих винаходів приноровлено до поливання дула скорострілів та звичайних крісів спеціяльний спосіб електризування, тобто розіґрівання сталі електрикою і заливання нею поверхні дул, а це продовжує тривалість стрільби. Цей процес буде застосований при виробі мисливських стрільб, щоб вони були придатні на всяку погоду і не ржавіли.

Це лише приклади цього, що тепер робиться в Бюрі Взірців. Для поширення поняття про розміри праці треба згадати, що в бюрі працює понад 2,200 науковців, які дають відповіди на запити, які до бюра присилають такі установи, як департамент війни, маринарки, Рада Воєнної Продукції, Бюро Наукових Дослідів та Розвитку й ціла низка інших федеральних установ. Їх праця обіймає такі справи, як недопустити до творення плісни на різних обманчивих для ворога підкопах в підтропікальних джунґлях та до таких питань, як недопустити до ржавіння рур для розпровадження нафти з Тексасу до стейту Ню Джерзі, або як вгадати витривалість штучної ґуми, що її мають вжити на вироблення коліс.

Багато винаходів вже згадано, а не пояснено способу їх виробу, як от техніки освітлювання літаків, уживання радія, радару, і т. п. Влада вже тепер придумує над тим, як би то випустити для прилюдного відома такі винаходи, які будуть придатні при реконверзії воєнного промислу на мировий, особливо в широко розгалуженім текстильнім (ткацькім) промислі.

Американські приватні підприємці добре розуміють свій інтерес і тому вони вже повисилали своїх інжинірів, щоб слідили за поступом винаходів у Бюрі Взірців. Цей відділ називають „Рісирч Асошіейтс Плен", а в ньому приміщено експертів 65 різних фірм, як ось: Амерікен Дентал Асошіейшен, Амерікен Петролиум Інститют, Амерікен Сосайєті оф Мекеникал Енджинірс, Амерікен Айрон енд Стіл інститют, Портленд Семент Асошіейшен, Кейн Шюгар Ріфайнерз і багато інших.

Директором цього бюра від 1932 р. є д-р Лимен Дж. Бриґс. Він заповідає, що багато воєнних винаходів, як ось штучну ґуму переберуть після війни приватні підприємства, але він теж пригадує, що багато винаходів потребують дальшого удосконалення. Він каже теж, що баагто підприємств засипають його запитами про нові пластинки, смаровила, убрання, батерії, прилад для огрівання й охолоджування повітря, та про цілі тузини інших виробів.

Бюро присвятило дуже багато часу останніми місяцями для удосконалення способу, щоб запобігти ржавінню підземних рур, якими пливе вода, нафта, ґаз, і інші течи чи ґази. Це така важна справа, що при її ивpішенню можна заощадити грубі міліони. Бюро набрало такої популярности, що багато винахідників або приватних підприємств, які хочуть пустити на ринок нові вироби, звертаються до бюра з проханням видати свою опінію, чи це придатні та поплатні винаходи і чи вони дадуться удосконалити. Листи за порадами приходять тисячами. Тому Бюро Взірців не могло вийти з цього клопоту інакше, як лише через видавання аж двох журналів для обговорення справ, злучених з новими винаходами, а це є: „Ди Джорнал оф Рисирч і „Ди Текникал Нюз Бюлетин".

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На ціли Конгресового Комітету зложили: Михайло Проців з Дітройт, Міш., $5; зо збірки, переведеної Евою Кобзар в Ню Йорку, Н. Й., на весіллю, $10; Централький Комітет Відділів У. Н. Союзу з Дітройту й Гемтремку, Міш., $20; Анастазія Г. Біловус з Дітройту, Міш., $5 як місячну жертву.

НІМЦІ ВЖЕ НЕ ВИСИЛАЮТЬ БЕЗПІЛЬОТНИХ ЛІТАКІВ НА БРИТАНІЮ.

ЛОНДОН. — У понеділок минули вже три дні, від коли німці післали на Британію останні безпільотні літаки з бомбами. Британці пояснюють це тим, що певно Аліянти заняли всі ці околиці на европейськім сухоземі проти Британії, на котрих німці мали інсталяції для висилки безпільотних бомб.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Відродження чи перебудова Франції?

З різних комунікатів та статей, які появилися з нагоди звільнення Парижу спід німецької окупації про майбутнє Франції, можна здогадуватися, що після війни вона ступить на справді новий шлях. Одначе думки самих французів про нові напрямні у французькому відродженню ще не згармонізовані. Вони йдуть і по лінії новітнього комунізму й по лінії старого консервативного републіканізму. Зате вони всі годяться в опорі проти особистої диктатури. Значить вони всетаки хочуть бути републиканцями, мати право свобідного вибору парляменту та затримати вольности, за які пролито стільки крови вчасі французької революції і вчасі воєн проти чужинного наїзду. Це так з політичного боку.

Та з економічного боку справа мається інакше, ніж було перед війною. Економічні ідеї у Франції йдуть за взірцями, які вчасі війни назріли в теперішній Англії. Вони, на диво, обертаються дівкола питання: Яку то силу віддати урядови для зясування діяльности одиниці, чи то в сільськім господарстві чи то в торгівлі чи в промислі? Значить, що майже кожен годиться на те, що уряд повинен впливати на управильнення краєвої господарки і на складення економічних плянів. Коротко кажучи, війна приневолила людей думати категоріями плянованої господарки.

Цей настрій проявляється не лише у Франції, але поширився на цілу Европу. Французи мали час передискутувати ці проблеми вчасі окупації їхнього краю німцями. Французький уряд на вигнанню навіть приготовив уже відповідні пляни. Один з високих урядовців при французькому уряді в Лондоні виїхав негайно до Парижу [illegible] його звільнення від німців і там почав підготовляти економічну відбудову на підставі готового реферату, видрукуваного на 100 сторінках паперу. Реферат, за словами американського кореспондента Чарлса Гарґрова, починається словами: „Люди, які від початку опиралися „Новому Ладови" (тобто Гітлерови) й німецькому пануванню, є переконані, що настає конечність перемінити все господарське й суспільне життя Франції". Отже це вказує, що французькі знавці приготовили плянову господарку у Франції. „Плянову" — значить на лад подібний, як плянується в Советах, в Німеччині, остаточно в Англії й тепер в Америці.

Плянова господарка.

Французькі економічні знавці твердять, що промисл після війни повинен розвинутися трьома шляхами. Роди промислу, які мають вплив на суспільність, як от електрівні, ґазівні, водопроводи, перевозові засоби — словом усе те, що називається в Америці „поблик ютилитіс" („підприємства прилюдного вжитку"), повинні бути в руках і під контролею держави. Держава повинна рахувати за них оплату лише таку, щоб можна їх втримати без зарібку. Коли досі такі підприємства находилися в руках приватних власників, держава має їх викупити й перебрати під свою адміністрацію.

Контрольована частина продукції малаб обняти навіть такі роди підприємств, як штучні навози, ткацький промисл, виріб тканин, металів, фарб, друкарського паперу, ґуми, цукру, цементу та машинового приладдя до праці. Коли такі підприємства є тепер в приватних руках, одиниць чи корпорацій, уряд буде наставати на їх змодернізування, а колиб підприємець показався неспосібним до видатної продукції, держава має перебрати таку фабрику на себе. Отже держава загалом має контролювати не лише якість виробів, але також і їх кількість.

Щойно решта продукції булаб „вільною продукцією" але [illegible] булиб деякі застороги. Так наприклад, є плян, щоб продуценти одного роду краму творили спільну організацію, але щоб у раді їх засідали теж представники робітництва. Монополі булиб знесені загалом, а посередництво у продажу булоб дуже обмежене і велика сила купецьких робітників булаб приділена до корисніших занять.

У переходовому часі експерти пропонують затримати повну воєнну контролю над господаркою, вихіснувати німецьку робучу силу на відбудову Франції і аж опісля ввести згадану систему правильної господарки.

Цей плян є, на думку пересічного громадянина, революційним. Та всеодно, щось треба зробити у Франції, коли зважиться, що й так з давнього французького господарського ладу малощо лишилося, коли німці завели свій лад для використання Франції на добро Німеччини. У воєнній смузі Німеччина перенесла з Франції майже всяку продукцію до Німеччини, перевозові засоби наладила так, щоб усе з Франції перевезити до Німеччини, а лише копальні й інші мінеральні багатства експльоатували німці повною силою на французькій землі, бо інакше не могли. **Тим дається** пояснити, чому німці забирали до Німеччини все спосібне до праці населення. Була це проста грабіж краю як з матеріялів так і з робучої сили.

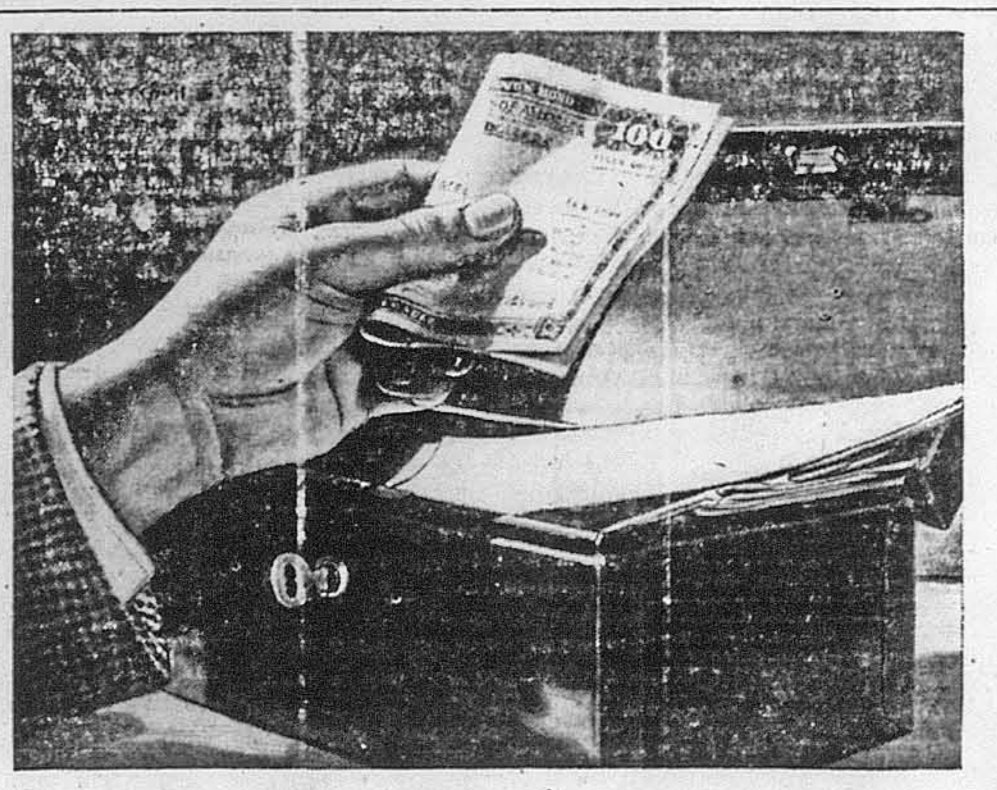
Впарі з цим йшло зуживання матеріялу. На залізничих шляхах осталося напр. лише 8,000 льокомотив на місце 17,000, які мала Франція перед війною і 180,000 залізничих вагонів замісць 470,000 сперед воєнних часів. Відповідно теж зуживалися без відновлювання вантажні авта, та інші вози. Це лише зразок, як можна винищити край навіть без спеціяльного винищування знаряддя.

З огляду на винищення домів та хліборобського знаряддя держава мусить переняти на себе відбудову господарки. Як в інших краях, так і в Франції сильно закорінене право приватної власности, отже не буде це легка справа завести постійний новий економічний лад. Найважче буде дати собі раду з хліборобами і над цим буде мусів французький парлямент перевести основні дебати.

Німецька система ограблювання одиниць защепила в народі ненависть до диктованої господарки. Це власне ще готово посилити опір французьких хліборобів до плянованої згори господарки. На, всякий випадок Франція буде добрим пробним каменем для ідеалістів, що плянують перерождення цілого людства безпосередно після війни.

ВИЛКІ ЗА РІЧНУ ПЛАТУ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Вендел Вилкі промовляв на зібранню організації бюрових і професіональних робітників і радив їм між іншими домагатися заведення річної платні для промислових робітників.

ПОВІДОМЛЕННЯ ВОЄННОГО ДЕПАРТАМЕНТУ В ВАШИНГТОНІ

що 1-го серпня ц. р. зістав забитий вояк Американської Армії в боях у Франції

TECH. SGT.

ВАСИЛЬ ТУРАШ

член 204 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний оставив маму Ксеню, жену Фльоренцу і сестру Марію.

ПАНАХИДА

за Покійного В. Тураша буде відправлена

В НЕДІЛЮ, 10. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 10, 1944)

в годині 11. рано

В УКР. ПРАВ. ЦЕРКВІ СВ. ВОЛОДИМИРА НА 14. ВУЛ., підчас якої будуть виставлені відділові і церковні прапори.

Зобовязується всіх членів 204. відділу, вільних від занять, взяти участь в панахиді та тим віддати останну прислугу бл. п. В. Турашеві, котрий погиб геройською смертю в обороні Вітчини.

УРЯД 204. ВІДДІЛУ.

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й.! УВАГА!

НА ДОХІД ЦЕРКВИ СВ. ЙОСАФАТА ПРИ ПОМОЧИ ЧЛЕНИЦЬ БР. СВ. НИКОЛЯ, відбудеться

БАЛЬ

В НЕДІЛЮ ПОПОЛУДНІ, 10. ВЕРЕСНЯ 1944 Р. в Галі Парохіяльній. — Вступ 25 ц.

Добра музика, смачна перекуска, щира обслуга і добірне товариство всіх Гостей вдоволять! КОМІТЕТ.

Льви вороги залізниці

Британський уряд рішив побудувати залізничу однорейкову лінію, яка вела би з Манелю до Біфуї. Ця лінія вела крізь найдикші околиці „Сімба Даті", в яких аж роїться від львів. Приблизно у віддалі 200 км. від вихідної стації Манелю, вибудували стаційні будинки, яких мешканці могли при допомозі телеграфу вдержувати постійний звязок з іншими стаціями. Колиж будова залізниці поступила дальше у глибину гущавини, стаційний будинок опорожнили, всі причандали вивезли далі. На сторожі залишився тільки узброєний білий телеграфіст.

С. О. С. із пралісу.

Не минуло ще 48 годин, як телеграфічний апарат із самітньої стації почав вистукувати алярмуючі сигнали. Самітний урядовець телеграфував:

„Льви облагають стацію. Чотирьох хижаків я вбив, одначе довше не можу перед ними боронитися. Пришліть негайно допомогу!"

Коли лиш відізвалися перші телеграфічні алярма і телеграфіст ще навіть не закінчив своїх сигналів, як льокомотива вже стояла під парою і пустилася в дорогу з трьома ловцями львів. Та віддаль між одною і другою стацією в африканській гущавині не така то мала, як скажім у нас, де найдовшу віддаль між двома залізничими зупинками переїздить поїзд в найгіршому разі за пів години.

Минуло кілька годин заки льокомотива з мисливими доїхала до самітньої стації. Обережно почали стрільці підкрадатися до стаційного будинку. За львами і слід пропав.

Стрільці почали тоді кликати самітнього урядовця по імени, одначе не дістали ніякої відповіди. Їх погляди впали раптом на розторощену стаційну віконницю і з крісами готовими до стрілу вскочили вони до середини будинку.

Телеграфіст щез.

Ціле урядження стації було перевернене коміть головою і дощенту знищене. Тільки широкий крівавий слід, який вів крізь вікно, кудись у даль, у гущавину, найкраще свідчив про трагедію, яка ще кілька годин тут розігралася. Хижаки вдерлися, видно, до будинку і схопили нещасного урядовця зі собою в пущу. Його вже ніколи не віднайшли.

Льви не допускають до будови залізниці.

Від тієї пори терор львів у „Сімба Даті" осягнув неімовірні розміри. Імовірно їм засмакувало людське мясо і вони раз-у-раз нападали на робітничі відділи. Одної ночі схопили льви двох муринів із табору. Відтак хижаки схопили білого інжиніра з його власного шатра. Його жахливий крик розбудив цілий табор, але заки мисливі схопили свої кріси і вспіли прийти нещасному на поміч, вже було за пізно. Чотироножні грабіжники пропали вже разом із своєю жертвою в гущавині

Керманич будови залізниці, начальний інжинір Дісбер збився зовсім спантелику. Цілу ніч горіли довкруги табору великі ватри, але вогонь якось не дуже відстрашував хижаків від табору. Управа намагалася забезпечувати табор колючим дротом і вовчими долами. Але й це не відстрашувало львів. В одному лиш тижні на трасі пропало 33 осіб, які стали жертвами хижаків. Одної ночи напали льви на таборову лічницю і в присутности смертельно заляканих доглядачок, схопили двох недужих.

Вкінці чорних робітників схопив „чорний" страх. Вони відмовилися в тій несамовитій околиці працювати. Їх мусіла управа табору відіслати, бо вони попали з ляку в якийсь напів божевільний стан. На якийсь час залізні роботи припинили тому, що важко було знайти нових робітників.

Щойно по переведенні велитезних ловів при допомозі спроваджених ловців, вдалося львів відігнати від залізничої лінії і докінчити щасливо її будову.

Втеча перед наколесним дзвінком.

Та в деяких випадках „королі пущі" не виявляють такої кровожадности й відваги та втікають іноді перед незамітними дрібницями. Один із досвідчених африканських подорожників оповідав таку подію, що він її сам пережив:

„Коли я одного разу переїздив на своїм колесі через велику пущу, раптом виринув перед моїми очима, наче зпід землі виріс, велитенський лев! Запізно було вже завертати. Втеча від льва в такій ситуації була просто безнадійна. Секунду, дві, три стояли ми так непорушно віч-на-віч. Раптом мені стрілила до голови думка задзвонити на роверовім дзвінку. Вислід був просто неімовірний: лев переляскався таємничого, невідомого звуку і, як швидко зявився, так теж швидко щез.

Відважні... осли.

Інший подібний випадок трапився в 1934 р. в околицях Утсо в Полудневій Африці. Один тамошній фармер їхав своїм візком, запряженим двома ослами крізь пущу. Оба осли розлютили його того дня до краю своєю впертою поведінкою. Раптом на одному перехресті заперло фармерови віддих зі страху. Три льви вибрали собі саме перехрестя за місце відпочинку. Вони мали вигляд невдоволених несподіваною появою, яка їм псувала відпочинок.

Та в цьому менті оба осли кинулися стрімголов, наче куля вистрілена з гарамти просто на львине леговище. За собою пірвали віз, в якому сидів смертельно блідий із жаху фармер. Вигляд ослів та їх стрімголовий біг мусів справді войовничо виглядати, бо всі три льви заскочені таким несподіваним наступом кинулися в панічнім страсі втікати. Відважні осли здобули собі від того часу в цілій околиці назву ослячих героїв.

НІМЕЦЬКІ ЦИВІЛІ ВТІКАЮТЬ З МАДЯРЩИНИ

(ОНА). — Капітуляція Румунії зчинила серед німців велике замішання. Особливо на Балканах, де німці вже мають не так багато війська і дуже бояться місцевого населення, яке вони собі зразили до того ступня, що люди ненавидять їх як скажених псів. Повернувший з Будапешту швайцарець оповідає, що німецьке населення на Мадярщині тепер в паніці і не знає що робити. Багатші німці вже втікають куди хто може. Виїзджають на Словаччину або додому. Біда лиш в тім, що для повороту до Німеччини тепер треба дозволу, якого військова влада не хоче давати.

Швайцарець оповідає, що на Мадярщині була велика маса німецького населення, яке втікало з Німеччини перед аліянтськими бомбами. Перед кількома місяцями на Мадярщину перейшло з Галичини велике число німецьких кольоністів, що перед роком вернули туди з України. Вони вже були на Мадярщині примістилися і працювали по великих господарствах, а тепер покидають працю і втікають. Німецька влада на Мадярщині видала осторогу, щоби німці з місця не рухалися, бо хто поверне додому без дозволу, то буде гостро караний. Але осторога нічого не помогла, бо подорозі повно німецьких громадян, які прямують в сторону Австрії або Словаччини.

Серед мадярів також слідне замішання. Головна команда вже бачить, що війна програна, та що вже все пропало. Румуни, кажуть, наступають на Трансильванію, Болгарія мабуть скоро німців покине, а Тіто вже дав знати, що він також збирається наступати на Мадярщину. Серед мадярського війська слідно масову дезерцію і влада робить заходи, щоби ратувати ситуацію. Нацисти настають на те, щоби триматися німців до останку, що буде то буде. Але більш думаючі мадяри хотіли би висмикнутися від німців, так, як це зробили румуни.

Католицькі кола на Мадярщині, каже повернувший швайцарець, стараються вжити своїх впливів в Римі і переконати Аліянтів, що якби вони дали мадярам негайну поміч, то ці зараз піддалибся, але мабуть вже запізно. В Будапешті, каже швайцарець, безладдя, страх і паніка.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 10. вересня, в годині 12:30 вполудне, під ч. 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів прийти і вирівнати свій довг, щоб ненаражуватися на суспенду. — Уряд: І. Халамбура, предс.; І. Пилюк, кас.; В. Білей, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. вересня, в 3. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на час, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; А. Кулик, кас.; А. Яворський, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 4. вересня 1944 р. помер у 56. році життя

МИХАЙЛО КОСТИШИН,

член Тов. Запорозька Січ, від. 234 У. Н. Союзу в Елізабет, Н. Дж.

До У. Н. Союзу вступив 22. березня 1911 року. Походив зо села Дегова, повіт Рогатин, Західна Україна. Покійний полишив у смутку дружину Теклю, дві дочки і сина, що служить при маринарці. Покійний в молодшім віці був активним громадянином, добрим аматором і танцюристом.

Похорон відбудеться в пятницю рано, 8. вересня 1944, з дому жалоби, 264 Second St., Elizabeth, N. J., до церкви св. Володимира.

Просимо членів Тов. Запорозької Січи по можности взяти участь у похороні. — В. Й. П.!

С. Могила, секр.

Дня 11. серпня 1944 року помер у Вунсакет, Р. Ай.,

ІВАН САРАХМАН,

довголітній член Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу в Вунсакет, Р. Ай.

Покійний походив зо села Угорники, повіт Товмач, Галичина. Похорон відбувся 14. серпня при участи членів товариства і відділу 206, родини і знайомих. Тлінні останки відпроваджено до української православної церкви св. Михаїла, а опісля на цвинтар.

Покійний полишив у смутку дружину Анельку і сина Дмитра, що служить у війську.

В. Й. П.! І. Кокольський, секр.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У посмертній згадні про Анастазію Шеланська з Ст. Джозеф, Мо., подано, що Петро є на боєвім фронті, а має бути Іван і Петро є на боєвім фронті. П. Занько, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Національне Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх лечнів і членниць, що місячні зйори відбудуться в суботу, 9. вересня, в годині 8. ввечір, в церк. галі св. Юра, 28 Іст 7. вул. Як вам члени відомо, то двоє зборів, які припадали в останніх двох місяцях не відбулися, і багато справ є неполагоджених. Тому просимо всіх членів і членниць прийти на ці збори начас. — Уряд: Я. Мірус, пр.; М. Малетич, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, скарб.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. вересня, в галі церковній, в годині 3. точно. Просимо членниць прийти на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Пригадуємо вам члениці за приєднування нових членів до Союзу і Сестриціва, щоби звеличати 50-літній ювилей У. Н. Союзу. — За уряд: Евдокія Геруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 9. вересня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 212 Фултон ул. На порядку дня справоздання урядників і контрольної комісії та принимання нових членів. Члени повинні вписати свої діти до У. Н. Союзу, щоб не платити більше по чужих іншуренсах. Голосіться до фін. секретаря. — За уряд: Я. Лещак, предс.; П. Пілат, кас.; П. Остапчук, фін. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Тов. Любов, від. 45, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. вересня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул., в год. 2. пополудні точно. Просимо членів прийти точно на означений час і полагодити біжучі справи. З нагоди золотого ювилею У. Н. Союзу кожний член повинен приєднувати нових членів до Союзу. Саля в день зйорів отворена від полудня, де можна буде полагоджувати всякі справи. — М. Дубас, предс.; А. Гашасим, кас.; Т. Малик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 10. вересня, в годині 1. пополудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ТАРЗАН, ч. 1035 Потвора пропала.

Як дикий гориль схопив Хуану, Тарзан кинувся за ним.

Дикий Кіт, застрашений поворотом справ, кинув лясса на звіра,

але Тайго скочив на дерево, а лясо зловило Тарзана.

Поки Тарзан звільнився зо шнура, гориль пропав.